

Subiectul romanului Padurea spanzuratilor scris de Liviu Rebreanu-a doua parte

Departa de a convinge ca "roman al razboiului" (el nu poate fi incadrat in seria unor opere exemplare din aceasta perspectiva), Padurea spanzuratilor este un roman al echilibrului simbolic (mai mult decat psihologic) dintre individ si realitatea fenomenala, dintre microcosmos si configuratiile efemere ale intregului.

Personajul principal al romanului, Apostol Bologa, nu se raporteaza, in atitudinile lui esentiale, la o realitate concreta din punct de vedere social si politic, ci la niste forme ale realitatii in primul rand, fiindca sistemul lui de referinta este mult mai larg. Pentru Apostol Bologa, relatia (necesara) de echilibru se stabileste intre constiinta si datorie, datorita fiind insa pentru el expresia acelor fapte prin care se definesc in ultima instanta constiinta, fondul interior al personajului, un spatiu fara limite, greu, deci, de cunoscut. In aceasta situatie, datorita nu poate fi echivalata cu legile, cu statul in primul rand: "Constiinta sa-ti dicteze datorita, nu legile... Mare deosebire! Se infla-cara Apostol, reincepand furtunos explicatiile" [s.n.]. In situatia lui Apostol Bologa nu conteaza, asadar, prea mult presiunea exteriorului asupra constiintei, cata vreme personajul se defineste tocmai prin tendinta de a-si ipostazia in exterior infonnul unui fond sufletesc profund. Drama lui Apostol Bologa nu se explica din punct de vedere psihologic, ci este pusa in lumina de un fond metafizic (in ciuda aparentelor, comun romanelor rebreniene, profund si unificator), caci fiul memorandistului convinge mai ales in ipostaza lui de individ care incearca in permanenta sa gaseasca in exterior "figuri" ale identitatii sale de profunzime.

Nu mai putem vorbi atunci de un suflet slab, ci de esuari in adecvare si de punerea sub semnul intrebarii a acelui echilibru definitiv pe care - citit exclusiv din perspectiva "sevei vii" a vietii, a imediatului - romanul Padurea spanzuratilor nu-l mai scoate la lumina. Linistea si siguranta care il caracterizeaza pe Apostol Bologa la inceputul romanului sunt date tocmai de certitudinea acestui echilibru, cand fondul interior pare sa se concretizeze prin datorita fata de stat, armata etc. Bresa este facuta de elementul imaterial, de lumina din ochii lui Svoboda, lumina care apare de altfel in roman de cate ori trebuie sa fie sanctionat acest iluzoriu echilibru: apostol se uita in ochii ruteanului, inlacrimati si totusi stralucitori intr-o lumina ademenitoare. Privindu-i inasa mai adanc, Bologa se spaimanta si tresari, ca si cand si-ar fi aruncat cautatura in adancimea prapastiei de care se ferise toata seara".